

Relevante wet- en regelgeving bij leidingen met gevaarlijke stoffen (versie januari 2018)

Algemene opmerkingen

Op leidingen kan veel wet- en regelgeving van toepassing zijn. In dit overzicht zijn de meest relevante wet- en regelgeving, normen, richtlijnen en procedures weergegeven. Getracht is dit zoveel mogelijk op thema in te richten. Jaartallen geven de startdatum aan, er zijn dikwijls latere wijzigingen doorgevoerd. Daarnaast is daadwerkelijke toepassing van wet- en regelgeving van feitelijke verschillen afhankelijk. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het offshore en onshore exploiteren van leidingen, de verschillende stadia in de gehele levenscyclus van leidingen (zoals ontwerp, aanleg, beheer, bedrijfsbeëindiging leiding) en de verschillende rollen die men kan hebben als leidingexploitant (bv. beheren namens een ander).

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Nederlandse uitwerking Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
WERELD (Verenigde Naties)	United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)	Conventie van 1982, in werking sinds november 1994. Regels ten aanzien van o.a. bepalen grenzen, exclusieve economische zones, continentaal plat jurisdictie, diepzeeboringen en exploitatieregime. Tevens bescherming van mariene milieu, vredig gebruik van maritieme hulpbronnen w.o. regeling van geschillen.	x		De grens van territoriale wateren (12 zeemijl: 22 km), de aansluitende zone (van 12 zeemijl), EEZ-zone (daarbinnen zijn exploitatierechten mogelijk). Nederlands continentaal plat = Nederlandse EEZ. Ten aanzien van natuurlijke hulpbronnen: Nederlandse wetgeving: Mijnbouwet, Mijnbouwbesluit, Mijnbouwregeling. Ten aanzien van milieu: Nederlandse wetgeving: o.a. Waterwet, etc.
EUROPEES (Raad van Europa)	Verdrag van Malta	Verdrag van 1992. Bescherming cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt. Uitgangspunt is dat archeologisch erfgoed in de bodem blijft.	x	x	Erfgoedwet 2016 (omgevingsaspecten tijdelijk in overgangsrecht binnen de Erfgoedwet totdat Omgevingswet werking treedt 1-1-2021). Overheden moeten bij het opstellen van RO-plannen rekening houden met archeologische waarden binnen het plangebied. Tevens bescherming monumenten en stads- en dorpsgezichten. Houdt bij projecten buiten eigen bedrijfsterrein rekening met archeologie en monumenten.
EUROPEES (EU)	Vogelrichtlijn 1979	Bescherming zeldzame en bedreigde vogels.	x	x	Wet natuurbescherming 2017 (zie verder bij Nationaal).
EUROPEES (EU)	Habitat Richtlijn 1992	Betreft bescherming van gebieden.	x	x	Wet natuurbescherming (zie verder bij Nationaal).

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Nederlandse uitwerking Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
EUROPEES (EU)	M.e.r.-richtlijn 1985	Negatieve milieueffecten in beeld brengen bij het ontwikkelen van RO-plannen en projecten.	x	x	Wet milieubeheer en het Besluit MER (zie verder bij Nationaal).
EUROPEES (EU)	Verdrag van Aarhus 2003	Overheden moeten burgers inspraak en inzage geven in besluitvorming rondom milieuzaken.	x	x	Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) (zie verder bij Nationaal).
EUROPEES (EU)	Kaderrichtlijn water 2000	Waterbeheer in brede zin voor een zo goed mogelijk beheer van het grond- en oppervlaktewater.	x	x	Waterwet (zie verder bij Nationaal).

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Nederlandse uitwerking Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
NATIONAAL					Nationale wet- en regelgeving geldt voor het Koninkrijk der Nederlanden (inclusief de territoriale wateren), tenzij uitdrukkelijk anders aangegeven.
Privaatrecht					
Waarborgen eigendom leiding in andermans grond	Burgerlijk Wetboek (BW):Boek 5 art. 20 lid 2: registreren van een netwerk	1991: Andere manier dan hierna om eigendom netwerk (leidingen) te waarborgen dat is gelegen in gronden van anderen.		x	Voor overdracht van (delen) leiding of netwerk is inschrijving Openbare Registers verplicht anders kan het niet rechtsgeldig worden vervreemd (registergoed; leidingen zijn onroerend).
Beperking van eigendom	Burgerlijk Wetboek (BW):Boek 5 art. 101 t/m 105: zakelijke rechten: recht van opstal	1991: Beperking van het recht van eigendom voor zover het grondgebruik betreft. Eigendom leiding mogelijk in eigendom (grond) van een ander.		x	Vestiging van het zakelijk recht van opstal d.m.v. notariële akte. Eigendom leiding in grond van een ander kan zo vastgelegd worden. In de vestigingsakte kan de leidingeigenaar aan de grondeigenaar tevens verplichtingen opleggen ter bescherming van leiding en omgeving. Inschrijving in de Openbare Registers vergroot kenbaarheid leidingen + voorschriften grondgebruik en biedt extra bescherming tegen toekomstige kopers gronden (koper kan weten wat er gekocht wordt).
Inbreuk op eigendomsrecht	Ontheffingswet (Ow)	1851: Ontheffing t.b.v. openbaar belang. Kan in het publiek belang plaats hebben.		x	Ontheffingsbesluit. Leidingexploitant heeft zelf geen ontheffingsrecht, kan wel in het algemeen belang via bijv. een gemeente.
Overeenkomst	Burgerlijk Wetboek (BW):Boek 6 overeenkomsten	1991: Regels t.a.v. de verhoudingen tussen burgers onderling en tussen burgers en goederen	x	x	Overeenkomst (bv. overeenkomst voor het vestigen van een recht van opstal met een burger, koopovereenkomst gronden met een burger of een overheid die handelt als een private partij, overeenkomst m.b.t. buisleiding in territoriale wateren).
Opleggen gedoogplicht i.h.k.v. openbaar belang	Belemmeringenwet Privaatrecht	1927: De minister van I&W kan een particulier een plicht opleggen de aanleg en gebruik van een leiding in zijn perceel te gedogen. Openbaar belang moet erkend zijn bij verklaring of wet. Tevens is een concessie, verleend door bevoegd gezag, vereist.		x	Gedoogbesluit na mislukken minnelijk overleg (de procedure wordt uitgevoerd door de Corporate Dienst van RWS te Utrecht namens I&W). Gedoogplicht is aan de orde als er nog redelijk grondgebruik mogelijk is, wat bij een leiding doorgaans wel het geval is. Voor meer informatie zie: Leidraad Belemmeringen Privaatrecht 2016 RWS.

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Registraties	Kadasterwet	1989: Regels op gebied van inschrijvingen Openbare Registers en o.a. verstrekken gegevens daaruit Registratie vastgoed, leidingen, topografie, ruimtelijke plannen en adressen gebouwen en percelen.		x	Registratie van de notariële akte ter vastlegging van het recht van opstal. Registratie van netwerken.
Beperkingen die rusten op panden of percelen	Wet Kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken	2004: Regels waardoor men makkelijker inzicht heeft in door de overheid opgelegde beperkingen die gelden voor het gebruik van een perceel of pand.		x	Registers Kadaster en gemeentelijke beperkingenregisters zijn gekoppeld. Zodoende volledig inzicht rechtstoestand pand of perceel. Bijv. (natuur)monumenten, bodemverontreiniging, defensie maatregelen, bouwverbod, kapverbod, woonverbod, diverse voorschriften t.a.v. milieu en veiligheid, gerechtelijke uitspraken i.r.t. gemeentelijke beperkingsbesluiten, voorkeursrecht gemeente.
Versterking positie gemeente op de grondmarkt	Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg)	1981: Regels omtrent bevoegdheid gemeenten om 'eerste recht van koop' te hebben bij verwerving van onroerende zaken zoals gebouwen en percelen.		x	Gemeente wijst gronden aan waarop zij een voorkeursrecht vestigt. Vaak voorloper van oprukkende bebouwing nabij leidingen. Vestiging moet aan eigenaar en zakelijk gerechtigde kenbaar worden gemaakt. Bezwaartermijn is 6 weken.

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Staatsrecht					
Regelt de instelling en bevoegdheden van de organen van de staat (provincies, gemeenten en waterschappen)	Gem.-, prov.-, waterschapswet	Regels hoe gemeenten, provincies, waterschappen zijn georganiseerd, wat hun bevoegdheden zijn en hun verhoudingen tot elkaar en tot de burgers.		x	Zie verder bij bestuursrecht.
Bestuursrecht					
Basisstructuur	Algemene wet bestuursrecht (Awb)	1994: Wet bevat basis regels omtrent verhouding tussen overheid aan de ene kant en individuele burgers, bedrijven en dergelijke aan de andere kant.		x	Algemene regels omtrent procedures, besluiten, aanvraag beschikking (vergunning), bestuurlijk toezicht, mandaat, delegatie beleidsregels en het bestuursprocesrecht: bezwaar+ beroep, termijnen. Besluit individueel (bv. beschikking, vergunning, aanwijzing). Besluit van algemene strekking: verordening, bestemmingsplan. Algemeen verbindend voorschrift; voor een ieder verbindend, bijv. APV.
Openbaarheid van informatie die bij de overheid aanwezig is	Wet openbaarheid van Bestuur (WOB) Wet Milieubeheer hoofdstuk 19	1991: Het regelen van het recht van een ieder op informatie van de overheid (bijv. ministerie, provincie, gemeente). Er zijn wel voorwaarden aan verbonden, dus niet alles is openbaar (bijv. als er Staatsbelangen mee zijn gemoeid). Openbaarheid van milieu-informatie omschrijving welke milieu-informatie WOB-baar is.	x	x	Alle stukken die een leidingexploitant aanlevert voor bijv. de ruimtelijke onderbouwing van een bestemmingsplan of RIP kunnen in principe o.g.v. een WOB-verzoek openbaar worden gemaakt. Houdt hier rekening mee bij het formuleren en verstrekken van informatie aan de overheid. Rapportages van inspecties over audits, milieu-incidenten etc. zijn allemaal WOB-baar, uitgezonderd vertrouwelijke informatie. Meer info is te vinden op website InfoMil en Rijksoverheid.nl.

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Omgevingsrecht					
Ruimtelijke ordening	Wet ruimtelijke ordening (Wro)	2006: Regels omtrent het tot stand komen van ruimtelijke plannen.		x	Ruimtelijke plannen zijn bijv. rijksinpassingsplannen (RIP), bestemmingsplan (BP) op gemeentelijk niveau. Bestemmingsplan kent al dan niet aanlegvergunningstelsel voor buisleidingen.
Coördinatie (energie) projecten	Art. 3.30 – 3.35 Wro	Coördinatie van samenhangende besluiten (bijv. omgevingsvergunning Wabo i.c.m. vaststellen bestemmings- of inpassingsplan) is ook mogelijk op gemeentelijk en provinciaal niveau.			Rijks coördinatieregeling (RcR) voor projecten o.g.v. criteria genoemd in de Elektriciteits- en Gaswet. Kent een planologische (eventueel inclusief MER) en een vergunningenmodule welke afzonderlijk of gezamenlijk kunnen worden toegepast. BG is minister EZK en I&W gezamenlijk, waarbij EZK de kartrekker is. Zie ook Uitvoeringsbesluit RcR Energie-infrastructuur projecten 2009 en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO).
Algemene maatregel van bestuur	Besluit ruimtelijke ordening (Bro)	2008: Regels die een nadere uitwerking bevatten van de Wro.		x	Verdere uitwerking tav ruimtelijke besluiten (art.1.2.1 Bro) en nadere regels tav specifieke ruimtelijke besluiten zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.
Algemene maatregel van bestuur	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)	2011: Algemene bepalingen en overzicht in hoofdstuk 2 van nationale belangen met in titel 2.9 regels voor bevoegd gezag RO t.a.v. leidingen met gevaarlijke stoffen van nationaal belang (Structuurvisie Buisleidingen SVB-leidingstroken).		x	Aanwijzing voorkeurtracés door minister I&W. Regels waar bevoegd gezag RO rekening mee moet houden bij planontwikkeling nabij SVB-leidingstroken. Zoekgebied rondom SVB-leidingstroken (2x 250 meter ter weerszijden van de SVB-strook) waarbinnen geschoven mag worden met leidingstrook. Overzicht voor leidingstrook belemmerende activiteiten die buiten SVB-stroken moeten blijven.

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Ruimtelijke ordening	<p>Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR);</p> <p>Structuurvisie buisleidingen (SVB)</p> <p>Structuurvisie Ondergrond (STRONG)</p> <p>Structuurvisie Wind op Zee</p>	<p>2012: SVIR actualisatie van het ruimtelijke en mobiliteitsbeleid.</p> <p>2012 SVB: Ruimtelijke reservering buisleidingen.</p> <p>nov. 2016 (ontwerp): Structuurvisie ondergrond.</p> <p>2016: Windturbines op zee en vrij te houden zones tbv leidingen.</p> <p>(Structuurvisies worden, vooruitlopend op het nieuwe Omgevingsrecht in 2021, steeds meer omgevingsvisies genoemd door overheden).</p> <p>NOVI Nationale Omgevings Visie wordt opvolger van onder "titel" genoemde structuurvisies.</p>		x	<p>Op zichzelf hebben structuurvisies geen verplichtend karakter, maar zij werken door in ruimtelijke regelgeving zoals het Barro. Ook op niveau provincies en gemeenten zijn structuurvisies mogelijk.</p> <p>Regels rond Barro zie bij Barro.</p> <p>Nader te regelen in ruimtelijke plannen er is voorzien in een actualisatie na 5 jaar invoering</p> <p>Nadere regels in Kavelbesluiten en Nationaal Waterplan. I.v.m. de energietransitie komen er veel windparken bij op zee en op land. Denk om risico's van windturbines voor leidingen. Inspraak in een vroeg stadium bij knelpunten.</p>
Ruimtelijke ordening	Bestemmingsplannen	<p>2006: Regeling gebruiks- en bouwmogelijkheden gronden.</p> <p>Bestemmingsplannen Rijk en provincies voor een specifieke activiteit of project wordt een inpassingsplan genoemd.</p>		x	<p>Bevoegd gezag RO is de gemeente; juridisch bindend voor zowel overheden als burgers en bedrijven. Biedt meeste planologische bescherming voor leidingen (bij voorkeur met standaard-leidingartikel).</p> <p>Inpassingsplannen kunnen tijdelijk een bestaand bestemmingsplan overrulen.</p>
Ruimtelijke ordening	Beheersverordening	Vastleggen bestaande gebruiks- en bebouwingmogelijkheden grondgebruik.		x	Bevoegd gezag RO is de gemeente; zelfde werking als bestemmingsplan, echter voor bestaande situaties waar geen ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien. Verder kortere procedure. Inspraak via een gemeentelijke inspraakverordening of behandeling ontwerp in de gemeenteraad (lobby).

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Ruimtelijke ordening	Omgevingsverordening	Regelgeving op diverse terreinen van de fysieke leefomgeving.		x	Bevoegd gezag RO is de provincie; provinciale verordening; regels voor de fysieke leefomgeving zoals RO, water, infrastructuur, milieu, ontgrondingen etc. De provincie kan regels opstellen over inhoud bestemmingsplannen en beheersverordeningen van gemeenten. Soms inspraak en anders via lobby invloed uitoefenen.
Verordeningen	Verordeningen	Op alle niveaus: rijk, provincie, gemeente. Bij waterschappen: keuren. Een verzameling regels geldend voor eigen grondgebied/domein over diverse onderwerpen.		x	Ontheffing of vergunning van verordeningen (bv. provinciaal voor het kruisen van watergangen en provinciale wegen met een leiding) onder voorwaarden mogelijk.
Vereenvoudiging omgevingsrecht		Tussenfase voor invoering nieuwe Omgevingsrecht per 1-1-2021.			Nieuwe Omgevingsrecht zie toelichting na dit overzicht.
RO + ontheffing diverse activiteiten	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	2010: Regels omtrent aanvragen en behandeling omgevingsvergunning (o.a. milieu, natuur, ruimte, monumenten, bouwen).		x	Basis voor het Omgevingsloket (OLO). Aanvraag omgevingsvergunning voor o.a. afwijken bestemmingsplan, kappen, kruisen wegen, in-en uitritten, slopen, aanleggen, diverse ontheffingen Rijk, provincies en gemeenten, uitvoeren werkzaamheden, milieuvergunning etc. Voor hetzelfde project kan voor meerdere activiteiten via het OLO één omgevingsvergunning aangevraagd worden.
RO + ontheffing diverse activiteiten	Besluit omgevingsrecht (Bor)	2010: Regels wanneer een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd en bij welk bevoegd gezag.		x	Aanvraag omgevingsvergunning. Soms verklaring van geen bedenkingen nodig van gemeenteraad of ander bestuursorgaan.(zie paragraaf 6.2 Bor)
RO + ontheffing diverse activiteiten	Regeling omgevingsrecht (Mor)	2010: Nadere regels voor toepassing Wabo en Bor.		x	Regels omtrent indieningsvereisten en kwaliteitseisen bij toepassing Wabo en Bor.

<p>Oorspronkelijk tijdelijke wet om snel te herstellen van de economische crisis. Is in 2014 verlengd voor onbepaalde tijd met als doel eenvoudiger procedures om sneller projecten te kunnen verwezenlijken.</p>	<p>2010 Crisis- en herstelwet (Chw)</p>	<p>2014: Regels mbt versnelde ontwikkeling en verwezenlijking ruimtelijke en infrastructurele projecten.</p> <p>Vermindering administratieve lasten, verbetering besluitvorming, wegnemen knelpunten en stimuleren ontwikkelingen.</p>	<p>x</p>	<p>Aanwijzing ontwikkelingsgebied (zie bijlagen Chw-tranches).</p> <p>Ombouw leegstaande kantoren, meer bouw mogelijkheden ihkv mantelzorg. (let op EV-aspecten nabij leidingen door wijziging bestemming)</p> <p>Gebieden met een experimenteer toestemming; bestemmingsplan met bredere reikwijdte (zie tranches Chw waarmee de Chw regelmatig wordt uitgebreid).</p> <p>Vergunningsvrij bouwen uitgebreid, tijdelijke omgevingsvergunningen etc.</p> <p>LET OP: vergunningsvrij bouwen bij leidingen vallend onder de Bevb is niet toegestaan o.g.v. Besluit algemene bepalingen omgevingsrecht art. 5 lid 3 sub b. (veel gemeenten kennen deze bepaling niet).</p>
---	---	--	----------	--

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Milieurecht					
Milieu algemeen	Wet milieubeheer (Wm)	1979: Algemene regels mbt onderwerpen van milieuhygiëne.	x	x	Wet milieubeheer is de kapstok voor o.a. milieukwaliteitsnormen. Deze normen zijn doorgaans in besluiten en regelingen nader uitgewerkt.
MER Milieu Effect Rapportage	Besluit milieueffect-rapportage (Besluit mer)	1994: Nadere regels ter uitvoering van het hoofdstuk 7 MER Wet milieubeheer.	x	x	Procedure, wanneer MER, eisen MER-rapportage, ontheffing, advies, publicatie, etc. Leidingen worden genoemd in bijlage besluit MER C-lijst verplichte MER C8.1 D-lijst MER-beoordeling D 8.1 LET OP: onder drempel D-lijst (het moet gaan om leidingen in een gevoelig gebied zoals Natura 2000) en plan en/of vergunning nodig voor activiteit leiding aanleggen of aanpassen? Dan is aanmeldnotitie vormvrije MER-beoordeling verplicht. Bevoegd gezag (vaak gemeente) beoordeelt op basis van aanmeldnotitie of MER-onderzoek nodig is. Eisen notitie staan in art 7.16 e.v. Wm. Handig controlemiddel is de MER-scan. Denk ook om wateronttrekking, daarvoor geldt hetzelfde.
Externe veiligheid	Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)	2011: Regels voor veiligheidsafstanden rondom buisleidingen met gevaarlijke stoffen. Tevens regels voor RO i.r.t. PR en GR. Leidingexploitanten dienen te beschikken over veiligheidsbeheerssysteem (VBS) Saneringsopgave PR bij niet voldoen aan eisen hieromtrent. Voor incidentmeldingen zie bij "specifieke onderwerpen" incidentmeldingen Bevb.		x	Risico's leidingen moeten worden berekend met CAROLA (aardgas) of SAFETI-NL (overige stoffen). Kwetsbare objecten binnen PR10-6 jr/contour verboden. Saneren mogelijk aan de orde bij alsnog realiseren van geprojecteerde kwetsbare objecten. VBS moet voldoen aan bijlage art 4 Bevb Leidingen vallend onder Bevb verplicht in bestemmingsplannen, incl. belemmerde stroken.

Externe veiligheid	Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb)	<p>Januari 2011: Regels ter uitvoering van Bevb. Van toepassing voor aardgas en aardolieproducten. Overige stoffen zijn onder Bevb gebracht in juni 2014.</p> <p>I.h.k.v. nieuwe omgevingsrecht loopt project Modernisering Omgevings Veiligheid (MOV). Is nog niet afgerond, inwerkingtreding waarschijnlijk 2021.</p>		x	<p>Aanwijzing stoffen vallend onder Bevb, basis rekenmethodiek Bevb, uitzonderingen Bevb, meenemen risico reducerende maatregelen in de berekeningen, nuancering groepsrisico.</p> <p>Gaat werken met aandachtsgebieden rondom leidingen en daarbinnen mag gemeente voorschriftengebieden aanwijzen om scenario's brand, explosie, toxiciteit te mitigeren.</p>
--------------------	--	---	--	---	---

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Registratie	Registratiebesluit externe veiligheid	2006: Uitwerking titel 12.2 Wet Milieubeheer; regels m.b.t. de registratie van gegevens externe veiligheid inrichtingen, transportroutes en leidingen. De data van dit register vormen input voor de provinciale risicoatlassen.		x	Verstrekking van buisleidinggegevens door de overheid voor opname in het register risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS) (art. 6, 8, 11 Registratiebesluit jo art. 12.12 Wm) Leidingexploitanten VELIN melden leidingdata en wijzigingen daarin aan (BIJ12). Veel problemen met verwerken data, maar schijn Q2 2018 opgelost te zijn door I&W. Termijnen voor verstrekking gegevens leidingen en QRA-PR.
	Regeling provinciale risicokaart	Regels inzake een via internet toegankelijke provinciale risicokaart.		x	In de provincie aanwezige plaatsgebonden en geografisch te onderscheiden risico's, waaronder buisleidingen met gevaarlijke en explosieve stoffen (zie art. 12.11-12.17 Wet milieubeheer). Zie ook Wet- en Besluit veiligheidsrisico's.
Natuur	Wet natuurbescherming	2017: Bescherming van bepaalde soorten, gebieden en bossen / houtopstanden (Flora- faunawet en Boswet zijn hierin opgenomen).	x	x	160 Natura 2000 gebieden, Nationale parken, en door de provincie aangewezen Natuur Netwerk Nederland (NNN)-gebieden en overige gebieden. Tevens houtopstanden/bossen. Werkt met vergunningen ontheffingen, onderzoeken en meldingen Een gedragscode is mogelijk, goed te keuren door minister. Voordeel hiervan is dat niet altijd ontheffing nodig is. In 118 Natura 2000 gebieden en ruim daar omheen, geldt PAS; programmatische aanpak stikstof. (zie website BIJ 12 over PAS en de gebieden) Dit is bijv. aan de orde bij emissies van stations, maar ook door machinepark bij aanleg leidingen. Het online programma AERIUS ondersteunt bij projecten / vergunningaanvragen.
Water	Waterwet (Ww)	2009: Integraal waterbeheer regels m.b.t. beheer en gebruik van grondwater en oppervlaktewater.	x	x	Waterkwaliteitsnormen, waterbeheerplannen beheersplannen van stroomgebieden, watervergunning voor onttrekkingen (of melding) grondwater, lozen op oppervlaktewater.

Water	Waterbesluit	2009: AMvB met nadere regels over het beheer en gebruik van watersystemen.	x	x	Nadere regeling doelstelling en normen, organisatie van het waterbeheer, inrichting waterplannen (nationaal en regionaal) beheerplan Rijkswateren, beheer van waterstaatswerken, handelingen in watersystemen (w.o. lozingen, onttrekkingen, infiltraties, verontreinigende handelingen op zee, open bodemenergiesysteem, gebruik Rijkswateren) financiële bepalingen (grondwaterheffing).
Water	Waterregeling	2009: Ministeriële regeling met nadere uitwerking van aantal regels uit het Waterbesluit.	x	x	Toedeling beheer (en kaarten) Rijkswateren, algemene regels voor gebruik Rijkswateren, indieningsvereisten voor aanvraag watervergunning (formulier aanvraag vergunning of melding) en bepalingen over de verontreinigingsheffing van het Rijk.
Water lozen	Besluit lozen buiten inrichtingen	2011: AMvB ter nadere uitwerking van regels uit Waterwet, Wet Milieubeheer en Wet Bodembescherming omtrent lozen buiten een inrichting.		x	Regels voor een groot aantal categorieën van lozingen die plaats vinden buiten een inrichting. Meldingen en ontheffingen o.g.v. Waterwet (let op aantal handelingen in oppervlaktewater blijft vergunningplichtig zie art 6.2 Waterwet).
Bodem	Wet bodembescherming (Wbb)	1986: Stelt regels om de bodem te beschermen. Bij verontreiniging regels t.a.v. saneringen. Gaat op termijn over in het nieuwe omgevingsrecht (aanvullingswet bodem)	x	x	Algemene zorgplicht voor een ieder die op of in de bodem handelingen verricht (art. 13 Wbb). Melding, nader onderzoek, bevel, vrijstelling, ontheffing.
Bodemkwaliteit	Besluit bodemkwaliteit	2007: AMvB ter nadere uitwerking van Wet bodembescherming met als doel duurzaam bodembeheer. Van belang bij de toepassing van bouwstoffen, grond en baggerspecie in grond of oppervlaktewater.		x	Normstelling en toetsingskaders voor grond en baggerspecie. Handig is de handreiking Besluit bodemkwaliteit van Senter/Novem 2007 en website van kennisplein Bodem. Hier is allerlei nuttige informatie te vinden.
Bodem sanering verontreiniging	Besluit uniforme saneringen (BUS)	2006: AMvB ter nadere uitwerking art. 39b Wbb. Regels t.a.v. vereenvoudigen en versnellen van de saneringsprocedure waardoor kosten kunnen worden bespaard en bodem eerder wordt gesaneerd.		x	Meldingsprocedure eenvoudige kleinschalige bodemsaneringen. Handig is de handreiking uniform saneringen (2012).
Bodem sanering Verontreiniging	Regeling uniforme saneringen	2006: Regeling technische details uniforme saneringen.		x	Sterk op uitvoering gerichte regeling van bodemsanering.

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Specifieke onderwerpen					
Voorkomen graafschade	Wet informatie- Uitwisseling ondergrondse netten (WION) De WION wordt waarschijnlijk in 2018 vervangen door de WIBON (Wet Informatie- uitwisseling Bovengrondse en Ondergrondse Netten.	2008: Doelstelling: voorkomen van schade aan kabels en leidingen a.g.v. grondroeractiviteiten. Zelfde werking m.m. als WION echter uitbreiding voor bovengronds en toepassing EU-richtlijn 2014/61/EU ter bevordering van snel breedband, Opgenomen is een meelift-regeling breedband met passieve leidingen en bijv. mantelbuizen, masten, kabelgoten etc. Tevens coördinatie-regeling om gelijktijdig aanleggen breedband en leidingen te bevorderen.		x	Doorgeven van leidinginformatie door Kadaster aan bevoegde aanvragers (bijv. grondroerders of gemeente) o.g.v. aanvragen en graafpolygoon. Voor leidingen met gevaarlijke inhoud geldt zwaarder regime. Van de meelift-regeling (medegebruik) en coördinatie is ontheffing mogelijk.
Voorkomen graafschade	Besluit informatie- uitwisseling ondergrondse netten (BION)	2008: Nadere regels over inrichting systeem van informatie-uitwisseling ondergrondse netten.		x	Definities beheerpolygoon, wie heeft toegang tot systeem, soorten meldingen, liggingdata leidingen, calamiteiten, zorgvuldigheidbeginsel, gebiedsbeheerders, bewaarplicht data.
Voorkomen graafschade	Regeling minister informatie- uitwisseling ondergrondse netten (RION)	2008: Nadere uitwerking BION.		x	Inrichting informatiemodel kabels- en leidingen (IMKL) en berichtenmodel kabels- en leidingen (BMKL) vereisten informatieverstrekking – te gebruiken formulieren voor schaderapportages en meldingen onbekend netwerk en afwijkende ligging netwerk.

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Incidentmelding OVV	Besluit Onderzoeksraad voor veiligheid	2004: Onderzoek van ongevallen en incidenten o.a. in de burgerluchtvaart, verboden met gevaarlijke stoffen.	x	x	Meldingsplicht voor een voorval/ongeluk met een buisleiding (zie art. 9 lid 1 onderdeel g Besluit OVV) De leidingexploitant moet melden.
Incidentmelding o.g.v. Bevb	Bevb art. 10	1: Spoedeisende Incidenten terstond melden aan ILT 088 489 0000 2: melden na afloop aanpassingen 3: Q1 volgend op rapportage jaar		x	ILT kent de volgende categorie incidenten (ongewone voorvallen) 1: spoedeisend (hebben een acuut risico voor mens en milieu) 2: melding van wijziging of buitengebruikstelling leiding 3: jaarlijkse incidentmelding (VELIN-overzicht) gaat via de VELIN Nuttige informatie is te vinden op de website van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) onder "buisleidingen".
Beveiliging	Handreiking Security Management	Handreiking dateert van 2008. Betreft beveiliging kritische infrastructuur.		x	Zie o.a. samenhang met Richtlijn 2008/114/EG (European Critical Infrastructures : ECI's) en Wet Veiligheidsregio's, Besluit veiligheidsregio's.
Bescherming vitale infrastructuur	Gaswet art. 8b en 10 lid 9	Coördinatie ligt bij ministerie van BZK. Voor sector energie is ministerie EZK verantwoordelijk, voor sector chemie is dat I&W.	x	x	Samenwerking tussen ministeries, nationaal coördinator terrorismebestrijding, veiligheidsregio's en bedrijfsleven in tijden van crisis. Een netbeheerder (gas) heeft tot taak zijn gasnetwerk te beschermen tegen mogelijke invloeden van buitenaf. Minister van EZK kan bindende aanwijzingen geven ter verhoging bescherming vitale infrastructuur tegen invloeden van buitenaf. Dit zijn o.a. terrorisme, overstromingen, cyberaanvallen, grootschalige uitval personeel a.g.v. ziekte (pandemie) en sabotage door ontevreden personeel.
Arbeidsomstandigheden	Arbeidsomstandighedenwet	Regels tbv het verbeteren van de kwaliteit van het arbeidsomstandighedenbeleid en het creëren van maatwerk.	x	x	O.a. vrijstelling, ontheffing.
Arbeidsomstandigheden	Arbeidsomstandighedenbesluit	Regels in het belang van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn in verband met de arbeid.	x	x	O.a. melding van incidenten.

Arbeidsomstandigheden	Arbeidsomstandighedenregeling	Bepalingen ter uitvoering van bij en krachtens de Arbeidsomstandighedenwet en andere wetten gestelde regels.	x	x	Specifieke regels voor specifieke industrieën.
Opsporen en bergen van conventionele explosieven (CE)	Art. 4.10 Arbo-besluit	Regeling hoe om te gaan met conventionele explosieven (CE). Bij onderzoek naar CE kan men op vliegtuigwrakken stuiten, zie hierna.	x	x	Omschrijving bevoegdheden bij berging CE. (certificering opsporings- en bergingsbedrijven). Opstellen Project RIE.
Opsporing CE	Art. 4.17f Arbo-regeling	Nadere regeling opsporings- en bergingsbedrijven. Bij onderzoek naar CE kan men op vliegtuigwrakken stuiten, zie hierna.	x	x	Regeling afgifte procescertificaat t.b.v. opsporings- en bergingsbedrijven.
Opsporing CE	Werkveld specifiek Certificatie Schema Opsporing conventionele explosieven. (WSCS-OCE)	2013: Juridische status opgenomen als bijlage XII van de Arbo-regeling. Bij onderzoek naar CE kan men op vliegtuigwrakken stuiten, zie hierna.	x	x	Uitgave van de Vereniging voor Explosieven Opsporing (VEO) op hun website is veel praktische informatie te vinden over de opsporing en opruiming van explosieven. Historisch vooronderzoek hoeft niet door een gecertificeerd bedrijf te worden gedaan. Inspectie SZW heeft afwijkende mening hierover. Ruiming explosieven altijd door EODD (Explosieven Opruimings Dienst Defensie). I.h.k.v. de Arbo is het verplicht om explosievenonderzoek te (laten) verrichten indien er een redelijk vermoeden is van aanwezigheid van CE (ga na of er gevochten is in WO II, bommen zijn gevallen etc. info is vaak te halen bij gemeente).

Berging vliegtuigwrakken en bemanningsleden	Circulaire vliegtuigbergiging 2016	Regels hoe om te gaan met de naar schatting 2.000 vliegtuigwrakken en eventueel aanwezige bemanning die nog in de Nederlandse bodem aanwezig zijn. In de buurt van wrakken is vaak sprake van CE, munitie, asbest, radio actief instrumentarium en stoffelijke overschotten.	x	x	<p>Circulaire geeft procedures waarlangs de bij een opsporing, berging en opruiming van CE / menselijke resten betrokken overheden en particuliere organisaties zijn betrokken.</p> <p>Niet geborgen wrakken hebben de status van oorlogsgraf. Er wordt niet geborgen, tenzij het niet anders kan. Bevoegd gezag is de burgemeester. Berging gebeurt onder verantwoordelijkheid van Stafofficier Vliegtuigbergiging (SOVB) Commando Luchtstrijdkrachten Woensdrecht. Ruiming explosieven altijd door EODD (Explosieven Opruimings Dienst Defensie)</p>
Mestwetgeving	Meststoffenwet w.o. wet grondgebonden groei melkveehouderij (voorkomen groei bedrijf zonder grond)	2011: EU-richtlijnen. Nederland heeft grote moeite om onder voor Nederland vastgestelde fosfaatemissie-plafond te komen. Invoering strenge maatregelen. In 2018 invoering fosfaatrechten per bedrijf om onder emissie-plafond EU te komen. Inkrimping veestapel. Geldt voor melkvee, er mag per bedrijf niet meer fosfaat geproduceerd worden dan dat er fosfaatrechten zijn. Rechten kunnen worden verhandeld of geleast.		x	<p>Wetgeving geldt voor agrariërs. Doel is om fosfaatdepositie te verminderen. Bij werkzaamheden (bijv. leidingaanleg) waarbij tijdelijk land uit gebruik wordt genomen is dit nadelig voor de agrariër. Deze zal gecompenseerd willen worden voor de schade door leidingexploitant.</p> <p>Scheurverbod: omzetten grasland in ander land of doodspuiten is niet altijd toegestaan. Voor werkzaamheden netbeheerders aan hun netten (dus ook leidingen) kan de agrariër ontheffing aanvragen. Dit voorkomt vertraging werkzaamheden leidingexploitant. Op tijd laten regelen door agrariër bij RVO.</p> <p>Uitvoerend orgaan namens LNV is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Zie website RVO voor meer informatie.</p>

Wettelijk kader	Titel	Korte toelichting	Off shore	On shore	Vergunning / ontheffing / melding / mededeling / andere output Achtergrondopmerkingen
Mijnbouw	Mijnbouwwet (Mbw)	2002: Regels m.b.t. het opsporen, winnen en opslaan van delfstoffen en m.b.t. mijnbouw activiteiten.	x	x	Regels gelden voor continentaal plat en op land o.a. ook voor geothermie, opslag CO2, N2, H2 in de bodem, gasopslag in lege gasvelden en zoutcavernes. Productieleidingen vallen naast Bevb ook onder de Mijnbouwwet met SodM als toezichthouder. Meer aandacht voor veiligheid burgers sinds aanpassing 2017. Meer inspraak dan voorheen bij vergunningverlening.
Mijnbouw	Mijnbouwbesluit (Mbb)	2006: Geeft regels ter uitvoering van de Mijnbouwwet.	x	x	Voor wat betreft buisleidingen: zie met name hoofdstuk 6 betreffende pijpleidingen en kabels. Voor aanleg (mijnbouw)leiding is een vergunning nodig.
Mijnbouw	Mijnbouwregeling (Mbr)	2002: Met nadere regelgeving in het kader van Mijnbouwwet en Mijnbouwbesluit.	x	x	V.w.b. vereisten aanvraag vergunning leidingen (en kabels) zie par. 1.7. V.w.b. eisen leidingen; aanleg, ligging en onderhoud zie hoofdstuk 10.
Gas	Gaswet	2000: Regels m.b.t. betrouwbaar, duurzaam, doelmatig en milieu hygiënisch verantwoord transport en levering van gas. Voor bescherming vitale infrastructuur zie onder "specifieke onderwerpen".	x	x	Basis voor gastransportnetten, aanwijzing netbeheerders, taken netbeheerder, kwaliteitseisen netwerk, technische eisen transport van gas en diverse andere reguleringsaspecten.
Gas	2014 regeling gaskwaliteit	2014: Definities diverse soorten gassen, invoedingsvereisten en netten.		x	Definities netten Regionale netbeheerder (RNB), Regionale Transport Leiding (RTL) en Hoofd Transport Leiding (HTL).

Nadeelcompensatie	Nadeelcompensatie regeling (NKL 1999)	1999: Nadeelcompensatieregeling verleggen kabels en leidingen binnen en buiten beheersgebied rijkswaterstaatswerken en spoorwegwerken.		x	Vergoedingsregeling verleggingen buisleidingen binnen en buiten beheersgebied RWS en Prorail. NKL 1999 en overeenkomst 1999 gaan vaak samen omdat vaak werkzaamheden worden uitgevoerd binnen en buiten beheersgebied.
Nadeelcompensatie	De overeenkomst behorend bij NKL 1999	1999 Overeenkomst tussen I&W en koepel netbeheerders		x	Vergoedingsregeling verleggingen buisleidingen buiten beheersgebied RWS en Prorail. NKL 1999 en overeenkomst 1999 gaan vaak samen omdat vaak werkzaamheden worden uitgevoerd binnen en buiten beheersgebied.
Nadeelcompensatie	Provinciale nadeelcompensatieregelingen	Nadeelcompensatieregelingen die op provinciaal niveau hun werking hebben.		x	Vergoedingsregeling verleggen buisleidingen i.h.k.v. provinciale infrastructuur (niet in werking, geen nationale consensus, zgn. bevroeringsregeling van toepassing).
Normen / Richtlijnen/ Procedures					
Norm	NEN 3650	Nederlandse normen voor buisleidingsystemen (vaak indirect via vergunningen juridische status). Wordt om de 5 jaar geüpdatet.		x	Veiligheidseisen voor ontwerp, aanleg, exploitatie en bedrijfsbeëindiging van buisleidingsystemen. In de aanvullende delen zijn eisen opgenomen voor stalen, kunststoffen en beton leidingen.
Norm	NEN 3651	Nederlandse normen voor buisleidingsystemen bij waterstaatswerken.		x	Zelfde als hiervoor maar dan specifiek voor waterstaatswerken.
Norm	NEN 3655 (opvolger van de NTA 8000)	Specificatie voor veiligheidsbeheerssysteem (VBS) voor het transport van gevaarlijke stoffen.	x	x	Leidingexploitant die conform NEN 3655 het VBS heeft ingericht voldoet daarmee aan eisen art. 4 bijlage Bevb, aldus Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).
Norm	NEN 3656	Nogepa en NEN hebben norm ontwikkeld voor zeeleidingen omdat deze behoorlijk verschillen van landleidingen.	x		Minimum eisen m.b.t. veiligheidsaspecten voor mens milieu en goederen v.w.b. ontwerp, aanleg, in bedrijf name, exploitatie en bedrijfsbeëindiging van leidingen voor het vervoer van stoffen te zee (gevaarlijke stoffen en productiewaterleidingen t.b.v. olie- en gaswinning).

Richtlijn	CROW-richtlijn 500 2016 "Schade voorkomen aan kabels en leidingen"	Voorkomen van graafschade aan leidingen op land en rond wateren en waterkeringen. Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Wegenbouw (CROW) is een kenniscentrum op gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer.		x	Regels voor zorgvuldig grondroeren van initiatief tot gebruiksfase. Geen wetgeving, wel good practise en beste stand der techniek, hecht een rechter wel waarde aan. Afwijkingen zullen dan ook goed gemotiveerd moeten worden.
Procedure	Aanvraagprocedure CAROLA (VELIN-Nogepa document)	CAROLA procedure om omtrent externe veiligheid bij buisleidingen.		x	Aanvraagprocedure voor bevoegde aanvragers (vaak gemeenten) van leidingdata. Het gaat hier om leidingdata van aardgasleidingen die onder het Bevb vallen. Op de website van het RIVM is meer informatie te vinden.
Procedure	Aanvraagprocedure CAROLA (VELIN-Nogepa document)	SAFETI-NL procedure om leidingdata op te vragen bij leidingexploitant t.b.v. uitvoeren QRA.			Aanvraagprocedure voor bevoegde aanvragers (vaak gemeenten) van leidingdata. Het gaat hier om leidingdata van overige stoffen die vallen onder het Bevb, dus geen aardgasleidingen. Op de website van het RIVM is meer informatie te vinden.

Komst nieuwe omgevingsrecht

Overdracht van I&M naar BZK

Het ministerie van I&M is jarenlang bezig geweest met het ontwikkelen van nieuw omgevingsrecht. Bij de formatie van het nieuwe kabinet Rutte (najaar 2017) is het dossier “omgevingsrecht” overgegaan naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Het ministerie van I&M is gewijzigd in I&W. Feitelijk is daarmee het oude ministerie van Verkeer en Waterstaat weer teruggekomen. Bij de overdracht is het programma “modernisering Omgevings Veiligheid” (MOV) o.l.v. Arjan Arbow bij het ministerie van I&W achtergebleven (zie voor een nadere toelichting verder op in dit document).

Waarom nieuw omgevingsrecht?

Er komt nieuw omgevingsrecht omdat het bestaande omgevingsrecht de volgende knelpunten opleverde:

- Complexe en versnipperde regelgeving;
- Te stroperig, trage besluitvorming, veel onderzoeklasten;
- Niet geschikt om nieuwe ontwikkelingen adequaat te faciliteren o.a. duurzaamheid, innovatie en energietransitie;
- Sluit niet goed aan op Europese regelgeving.

Wat gaat er gebeuren?

Er worden 26 wetten, 120 Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) en 120 Ministeriële Regelingen geherstructureerd naar 1 wet en 4 AMvB's en nog naar schatting 10 ministeriële regelingen.

Er komen dus 4 AMvB's, dit zijn ze:

1. Omgevingsbesluit
In dit besluit zijn algemene en procedurele regels opgenomen voor het proces van gebiedsontwikkeling. Dat zijn bijv. projectprocedures, grondexploitatie en handhaving en uitvoering. Ze gelden voor burgers, bedrijven en bestuursorganen.
2. Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL)
Dit besluit bevat normen en regels m.b.t. milieu en veiligheid. Het is vooral gericht aan burgers en bedrijven.
3. Besluit activiteiten leefomgeving (BAL)
Dit besluit bevat regels over de uitvoering van activiteiten. Het is vooral gericht aan burgers en bedrijven.
4. Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL)
Dit besluit bevat regels voor he bouwen, aanleggen en slopen. Het is vooral gericht aan burgers en bedrijven.

De AMvB's worden op onderdelen verder uitgewerkt in Ministeriële Regelingen. Hier zijn nog geen ontwerp teksten van bekend.

Er komen 6 instrumenten om de Omgevingswet handen en voeten te geven:

- **Omgevingsvisie**
Rijk, provincie en gemeenten maken elk een omgevingsvisie voor hun grondgebied. Feitelijk is het de opvolger van de structuurvisies. Het is een integrale lange termijn visie, dus diverse aspecten worden in samenhang met elkaar vastgelegd. Het gaat er om dat het bestuursorgaan de noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen voor de lange termijn vastlegt. Hierin wordt o.a. aandacht besteed aan ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, water, milieu, cultureel erfgoed en gebruik grondstoffen. Ook een onderwerp als de energietransitie leent zich uitstekend voor opname in een omgevingsvisie.
- **Programma**
Hiermee worden de doelen uit een omgevingsvisie concreet uitgewerkt. Het kan hierbij gaan om het realiseren van economische projecten, maar ook om het treffen van maatregelen om beleidsdoelen te bereiken (programmatische aanpak).
- **Gemeentelijk omgevingsplan, provinciale- en waterschapsverordening (decentrale overheden)**
Decentrale overheden moeten al hun regels die betrekking hebben op de leefomgeving bijeenbrengen in één grondgebiedsdekkende regeling. Voor gemeenten wordt dit het omgevingsplan, voor waterschappen de waterschapsverordening en voor provincies de provinciale verordening. Het bestemmingsplan verdwijnt en gaat op, of wordt vervangen in / door een omgevingsplan. In een omgevingsplan komen dus veel meer aspecten aan de orde dan nu in het huidige bestemmingsplan.
- **Algemene Rijksregels (de 4 AMvB's)**
Hiermee worden regels gesteld aan activiteiten van burgers en bedrijven. Dit voorkomt dat voor elk wisselwasje een vergunning aangevraagd moet worden. Aanvullend kunnen gemeenten, provincies en waterschappen nog regels stellen. Heeft het Rijk een onderwerp uitputtend geregeld, dan is dat afdoende. Regels rondom externe veiligheid zal waarschijnlijk een mix worden tussen Rijksregels (aandachtsgebieden) en gemeente-regels (voorschriftengebieden) (zie bij MOV). Als Rijksregels niet passen, dan is er ruimte voor lokaal maatwerk.
- **Omgevingsvergunning**
Voor sommige activiteiten is een vergunning nodig. De omgevingsvergunning kennen we al een tijdje vanuit de Wabo (Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht). De Wabo bundelde al vergunningen v.w.b. bouw, milieu, cultuurhistorie en RO. Daar komen straks bij vergunningen op het gebied van water, ontgrondingen, RWS-werken, spoor, luchtvaart, archeologie en monumenten. Dat is echter nog niet alles, ook vergunningen m.b.t. beschermde gebieden en soorten (nu nog Natuurbeschermingswet) zullen hieronder gaan vallen.
- **Projectbesluit**
Dit is bedoeld voor complexe projecten van Rijk, provincie of waterschappen waarbij het publieke belang een grote rol speelt. Het kan ook een project zijn dat i.s.m. bijv. een leidingexploitant uitgevoerd wordt, zoals de aanleg van een transportleiding voor gas of een andere gevaarlijke stof. Het projectbesluit vervangt het huidige inpassingsplan voor Rijk en provincie en het tracébesluit uit de Tracéwet die gebruikt wordt voor de aanleg van bijv. een Rijksweg of een spoorweg. Bijzonder is dat bij een projectbesluit sprake is van verplichte participatie van burgers, bestuursorganen en maatschappelijke organisaties. Nut en noodzaak moet worden vastgesteld, er moet draagvlak worden gecreëerd en de besluitvorming moet kwalitatief beter worden.

Er komt een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit DSO heeft als doelstelling:

- Ondersteuning bieden bij het uitvoeren van de Omgevingswet;
- Het ontsluiten van allerlei informatie zoals omgevings- visies, verordeningen, plannen, vergunningen, etc.;
- Het leveren van betrouwbare informatie over de fysieke leefomgeving, bijv. over kwaliteit van een gebied.

Programma Modernisering Omgevings Veiligheid (MOV)

Het concept “externe veiligheid” krijgt inhoud middels 2 belangrijke begrippen waar zowel het bedrijfsleven als het bevoegd gezag RO mee moeten werken. Dat zijn het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Je ziet deze beide begrippen dan ook opgenomen in:

- het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) in 2004;
- het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) 2011;
- het Besluit externe veiligheid transportroutes (basisnet vervoer gevaarlijke stoffen) 2014.

De komst van het nieuwe omgevingsrecht was voor I&M aanleiding om ook eens te kijken of het externe veiligheidsbeleid nog wel voldeed. Uit onderzoek en evaluaties is gebleken dat het begrip PR in de praktijk geen problemen oplevert. Het begrip GR daarentegen is problematisch. Het wordt niet of te weinig gebruikt door bestuurders omdat het te complex is en de hulpdiensten klaagden dat er te weinig aandacht geschonken werd aan gewonden bij een incident met gevaarlijke stoffen. Dit was reden genoeg om MOV op te starten.

Het MOV kent 5 beleidsvoornemens:

1. Meer aandacht voor het beleidsdoel “een veilige inrichting van de omgeving”. De focus ligt nu teveel op de risicobron alleen;
2. Het afwegingsproces hoe een risicovolle activiteit of een ruimtelijke ontwikkeling bij een risicovolle activiteit ruimtelijk in te passen, moet veel eerder dan nu aan bod komen in het RO-proces;
3. Een meer gebiedsgerichte benadering zodat een robuust ruimte gebruik mogelijk is. Dit kan leiden tot clustering van bijv. chemische bedrijven met daarom heen 1 EV-veiligheidscontour;
4. Risicoberekeningen en modellen zijn niet perfect en hebben hun beperkingen. Expert judgement wordt ingezet om toch veiligheidsmaatregelen te kunnen waarderen op hun bijdrage aan het verbeteren van de omgevingsveiligheid. Dit heeft o.a. geleid tot een andere benadering van GR (zie verderop);
5. Het ontwikkelen van goede indicatoren om de effectiviteit van het omgevingsveiligheidsbeleid te kunnen meten. Hier wil men o.a. de risicokaarten voor gebruiken en de jaarlijkse “Staat van veiligheid” die een beeld geeft van incidenten en geconstateerde overtredingen bij alle BRZO-bedrijven (ca. 400).

Het PR gaat waarschijnlijk ongewijzigd zijn plek vinden in 1 of 2 van de 4 AMvB’s. Over het GR lopen nog onderzoeken en diverse discussies. Het zal er waarschijnlijk als volgt gaan uitzien:

- Er zijn 3 scenario’s gedefinieerd, brand, explosie en toxiciteit;
- A.d.h.v. deze scenario’s en de risicovolle activiteit bepaald het Rijk een aandachtsgebied;
- De gemeente kan binnen het aandachtsgebied een voorschriftengebied vastleggen.

Er is nog discussie over de omvang van de aandachtsgebieden en over welke maatregelen effectief zijn en wat de voorschriften moeten zijn. Daarnaast speelt nog de definitie van “nieuwe gevallen”. Het MOV gaat namelijk gelden voor nieuwe gevallen. Bestaande gevallen blijven ongewijzigd. Het is echter niet duidelijk wat hier precies onder wordt verstaan vanuit de RO (vaak gaat het dan om een ontwikkeling waarvoor een nieuw RO-besluit nodig is) en vanuit het bedrijfsleven (is een kleine aanpassing aan een bestaande inrichting nu wel of niet toegestaan?).

Het RIVM is bezig om een handboek Omgevingsveiligheid op te stellen hoe omgegaan kan worden met de uitkomsten van het programma MOV en met name ook hoe gemeenten invulling kunnen geven aan het GR (nieuwe benadering, ook wel schillenmodel genoemd). Hierbij zal ook aandacht worden besteed aan het selecteren van effectieve maatregelen. De leidingexploitanten kunnen input leveren voor dit handboek. Het RIVM wil eind 2018 het handboek afgerond hebben.

Planning invoering

Pas als alle regelingen, parlementaire behandelingen, invoeringsprocedures en aanvullingswetten zijn afgerond treedt het nieuwe Omgevingsrecht in werking. Volgens de laatste planning van I&W is dat met ingang van 1-1-2021. Onderstaand een overzicht van de stand van zaken per januari 2018:

- 1 Omgevingswet is afgerond. Dit is een kaderwet die voor veel aspecten nader ingevuld wordt door AMvB's en Ministeriële regelingen;
- 4 AMvB's; advisering Raad van State is afgerond in dec. 2017. Het advies wordt verwerkt door I&M en de verwachting is dat de AMvB's de 2^e helft van 2018 worden gepubliceerd;
- 10 Ministeriële regelingen: ontwerp 2018, consultatie 2019 en publicatie begin 2020;
- Invoeringswet advies Raad van State + verwerking 2018. Parlementaire behandeling afgerond Q2 2020 en publicatie zomer 2020;
- Aanvullingswetten bodem, geluid, natuur, grondeigendom; advisering Raad van State en verwerking 2018 en Q1 2019, parlementaire behandeling Q3 2020 en publicatie Q4 2020.

Vernieuwing stelsel omgevingsrecht

Invoeringsspoor

Het invoeringsspoor regelt de overgang van de bestaande naar de nieuwe wet- en regelgeving. Bovendien vult dit spoor het hoofdspoor met enkele essentiële onderdelen aan.

Hoofdspoor

Het nieuwe stelsel bestaat uit de Omgevingswet, vier AMvB's en de Omgevingsregeling. Bij inwerkingtreding gaan het invoerings- en aanvullingsspoor op in het hoofdspoor.

Aanvullingsspoor

De ontwikkeling van wet- en regelgeving in het aanvullingsspoor maakt deel uit van lopende beleidsontwikkelingen op het gebied van natuur, bodem, geluid en grondeigendom.

